
XI TORUŃSKI PRZEGLĄD ORZECZNICTWA PODATKOWEGO

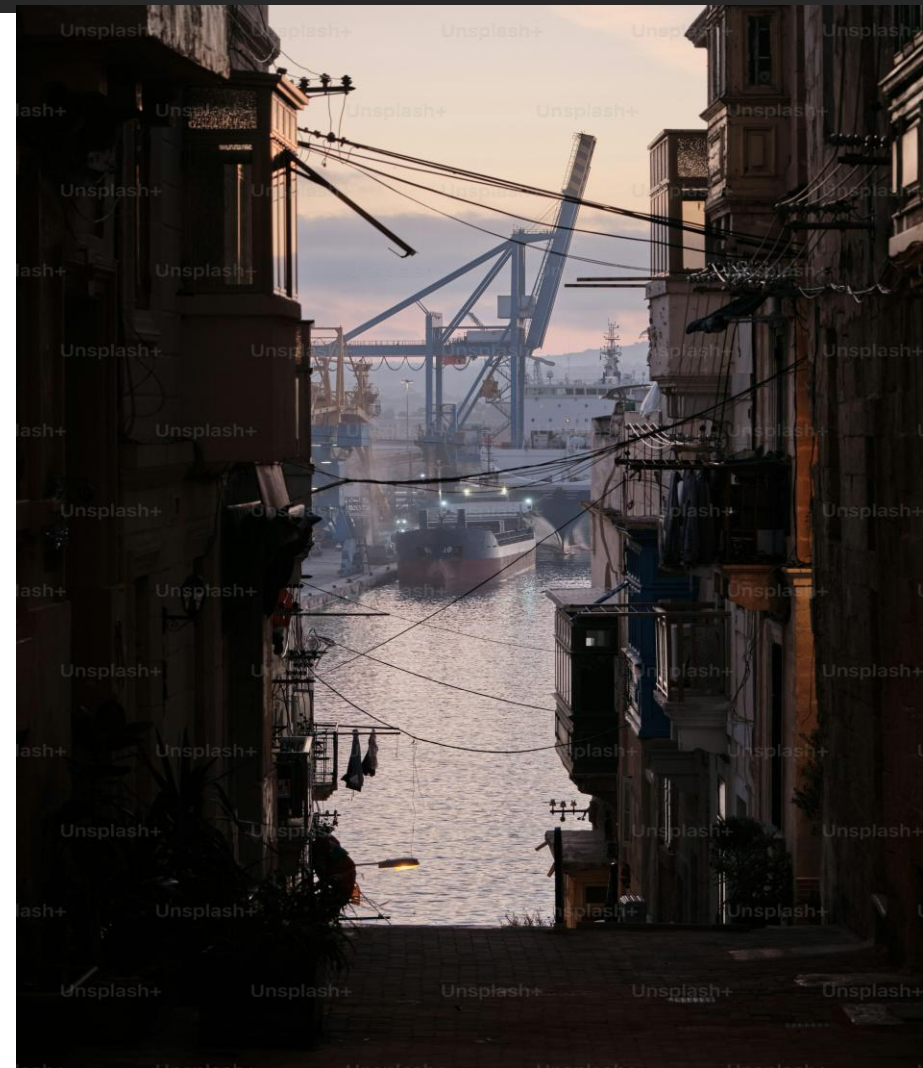
**Ciąg dalszy problemów z potrąceniem w prawie podatkowym
- potrącenie a koszty uzyskania przychodów
wyrok NSA z 4.12.2025, II FSK 299/23**

**dr Jowita Pustuł
Katedra Prawa Finansowego - Uniwersytet Jagielloński**

Potrącenie a koszty uzyskania przychodów

1. Założenia ulgi na zatrzymany kapitał,
2. Stan faktyczny będący przedmiotem analizy NSA,
3. Poglądy organu podatkowego i sądów administracyjnych w analizowanej sprawie,
4. Poglądy inne niż podatkowe,
5. Ocena wyroku NSA,
6. Jak uniknąć problemu nie popadając w większy?

Stan prawny – przepisy podatkowe

- Hipotetyczne odsetki (2019) – art. 15cb u.p.d.o.p.
- „Według obowiązujących przepisów korzystniejszym podatkowo, co do zasady, rozwiązaniem dla podatników jest finansowanie działalności pożyczką, której koszty w postaci odsetek i innych opłat efektywnie obniżają podstawę opodatkowania. Proponowane rozwiązanie prowadzi do **wyrównania podatkowych uprawnień** związanych z finansowaniem zewnętrznym w postaci pożyczki oraz z tworzeniem kapitałów samofinansowania" (Sejm VIII kadencji, druk sejmowy nr 2854).
- Celem promowanie samofinansowania spółek.
- Do kosztów uzyskania przychodów zaliczamy wirtualne (hipotetyczne) odsetki (max 750.000 zł).

Stan prawny – przepisy podatkowe

Art. 15cb ust. 1 u.p.d.o.p.

W spółce za koszt uzyskania przychodów uznaje się również kwotę odpowiadającą iloczynowi stopy referencyjnej NBP obowiązującej w ostatnim dniu roboczym roku poprzedzającego rok podatkowy powiększonej o 1 punkt procentowy oraz kwoty:

1. dopłaty **wniesionej do spółki w trybie i na zasadach** określonych w odrębnych przepisach lub
2. zysku przekazanego na kapitał rezerwowy lub zapasowy spółki.

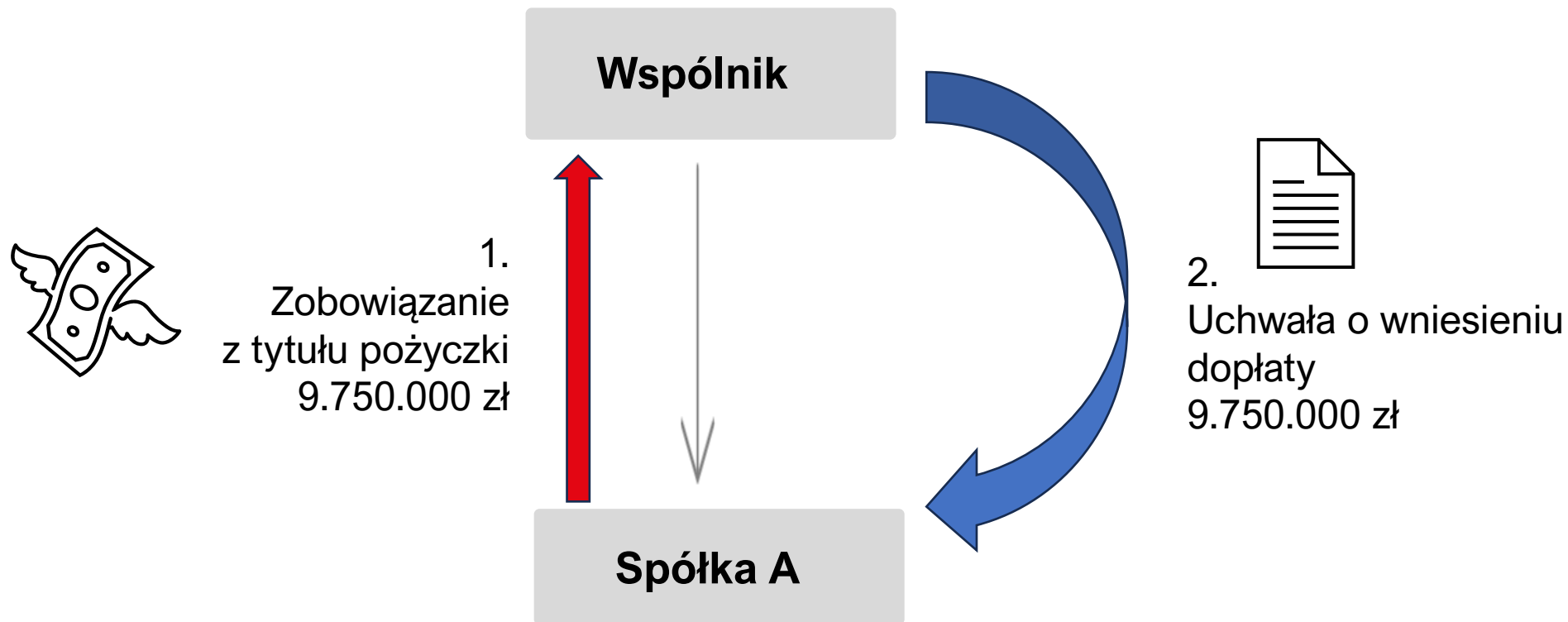
Art. 15cb ust. 2 u.p.d.o.p.

Koszt, o którym mowa w ust. 1, przysługuje **w roku wniesienia** dopłaty lub podwyższenia kapitału rezerwowego lub zapasowego oraz w kolejnych 2 bezpośrednio po sobie następujących latach podatkowych.

Art. 15cb ust. 6 u.p.d.o.p.

Za rok podatkowy, w którym dopłata została wniesiona do spółki, uznaje się rok, w którym dopłata **wpłynęła na rachunek płatniczy spółki.**

Stan faktyczny

Jakie są skutki tej operacji?

Pytanie

Czy w związku z formą, w jakiej zostały wniesione dopłaty (**potrącenie**), Spółka będzie uprawniona do zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów kwoty odpowiadającej iloczynowi stopy referencyjnej NBP obowiązującej w ostatnim dniu roboczym poprzedzającym rok podatkowy powiększonej o 1 punkt procentowy oraz kwoty dopłaty wniesionej do Spółki w trybie i na zasadach określonych w odrębnych przepisach, zgodnie z **art. 15cb ust. 1 pkt 1 u.p.d.o.p.**?

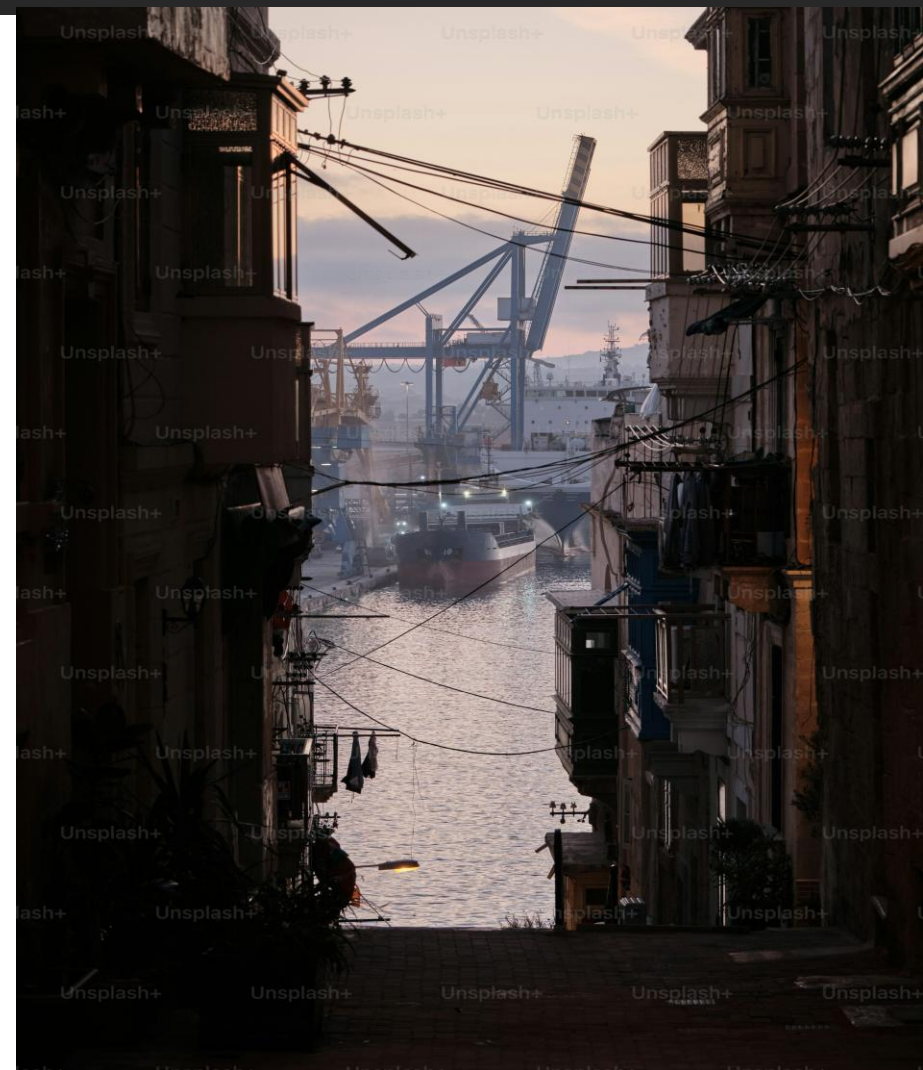
Stanowisko Dyrektora KIS

O ile w wyniku zastosowania instytucji potrącenia dochodzi **do wygaśnięcia zobowiązania**,
to jednak...

strony umowy **nie dokonują "wniesienia dopłaty do spółki"**,

które mogłyby być objęte zakresem art. 15cb u.p.d.o.p.

Przepisy art. 15cb u.p.d.o.p., w szczególności ust. 1 i ust. 6, odnoszą się do kwoty dopłaty wniesionej do spółki, a za wniesienie dopłaty uznaje się rok, w którym dopłata wpłynęła na rachunek płatniczy spółki, a **nie rok uregulowania zobowiązania z tytułu dopłaty** (które to pojęcie ma szerszy zakres).

Wyrok WSA w Szczecinie

WSA w Szczecinie w wyroku z 30 listopada 2022 r., I SA/Sz 438/22

1. Art. 15cb ust. 6 u.p.d.o.p. wymaga aby dopłaty **fizycznie wpłynęły** na rachunek spółki co w realiach niniejszej sprawy nie miało miejsca. Przywołana regulacja, w przypadku dopłat, niewątpliwie **wymaga faktycznego przesunięcia majątkowego (transferu środków)** od wspólników do spółki.
2. Jedyną możliwością skorzystania z dobrodziejstwa art. 15cb u.p.d.o.p. jest wniesienie dopłat poprzez ich **faktyczną wpłatę** do Spółki. Wykonanie zobowiązania z tego tytułu w innej formie niweczy prawo podatnika do skorzystania z odliczenia.

Wyrok NSA

NSA w wyroku z 4 grudnia 2025 r., II FSK 299/23

O ile w wyniku zastosowania kompensaty dochodzi do uregulowania zobowiązania, to strony umowy **nie dokonują wniesienia dopłaty** do spółki, o jakiej mowa w cytowanych wyżej przepisach.

Szczególnie istotnego znaczenia nabiera brzmienie art. 15cb ust. 6 u.p.d.o.p., który **wprost wskazuje na konieczność dokonania dopłaty** na rachunek płatniczy spółki. Omawiana regulacja w przypadku dopłat **wymaga** wobec tego przesunięcia majątkowego od wspólników do spółki, poprzez ich faktyczną wpłatę, co nie ma miejsca w przypadku kompensaty.

Ustawodawca jest racjonalny - na gruncie ustawy znajdują się przepisy, w których prawodawca intencjonalnie odwołuje się do możliwości uregulowania zobowiązania w drodze potrącenia wierzytelności (por. art. 15a ust. 7 i art. 26 ust. 7 u.p.d.o.p.).

Stan prawny – k.s.h.

Art. 177 k.s.h.

§ 1.

Umowa spółki może zobowiązywać wspólników do dopłat w granicach liczbowo oznaczonej wysokości w stosunku do udziału.

§ 2.

Dopłaty powinny być nakładane i **uiszczane** przez wspólników równomiernie w stosunku do ich udziałów.

Art. 178 k.s.h.

§ 1.

Wysokość i terminy dopłat oznaczane są w miarę potrzeby uchwałą wspólników. Jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej, do dopłat tych stosuje się przepisy § 2 oraz art. 179.

§ 2.

Jeżeli wspólnik **nie uiścił** dopłaty w określonym terminie, obowiązany jest do zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie; spółka może również żądać naprawienia szkody wynikłej ze zwłoki.

Uchwała Sądu Najwyższego

Pytanie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy w Toruniu:

Czy wspólnik może potrącać swoje wierzytelności wobec spółki z o.o. z wierzytelnością spółki względem wspólnika z tytułu dopłat?

Uchwała SN z 12 stycznia 2010 r., III CZP 117/09

Wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością **może potrącić** swoją wierzytelność wobec spółki z wierzytelności spółki względem wspólnika z tytułu dopłat.

Podsumowanie

1. Autonomia terminologiczna prawa podatkowego względem innych gałęzi prawa nie oznacza, że każde pojęcie czy termin użyty w przepisach prawa podatkowego ma znaczenie odmienne niż poza sferą prawa podatkowego.
2. W art. 15 cb ust. 1 u.p.d.o.p. – wprost odesłanie do odrębnych przepisów.
3. **Uiszczona** przez potrącenie dopłata jest dopłatą **wniesioną** do spółki **w trybie i na zasadach** określonych w k.s.h. a potrącenie jest formą zapłaty.
4. Art. 15cb ust. 6 u.p.d.o.p. odpowiada na pytanie, **kiedy** dochodzi do wniesienia dopłaty. Celem tego przepisu nie jest odpowiedź na pytanie, **jak** dopłata ma zostać wniesiona.
5. Ustawodawca podatkowy nie jest racjonalny.
6. Jakie mamy remedium i czy nie narażamy się na zarzut sztuczności działania?

**Dziękuję za
uwagę**

